

Suometsien hoidon vaikutukset ja synty

Metsänhoidon suositusten teemawebinaari III

8.11.2023

Nora Arnkil, luonnonhoidon asiantuntija

TAPIO

(Suo)metsien hoidon vaikutuksia voidaan tarkastella...

- talouden
- luonnon (monimuotoisuuden ja puhtaiden vesien)
- virkistyskäytön
- ilmastonmuutoksen hillinnän kautta

Sekä eri aikaväleillä: välitön – lyhyt (<25 v.) – pitkä (>50 v.)

Vaikutukset
luontoon:
Luonnon
monimuotoisuus

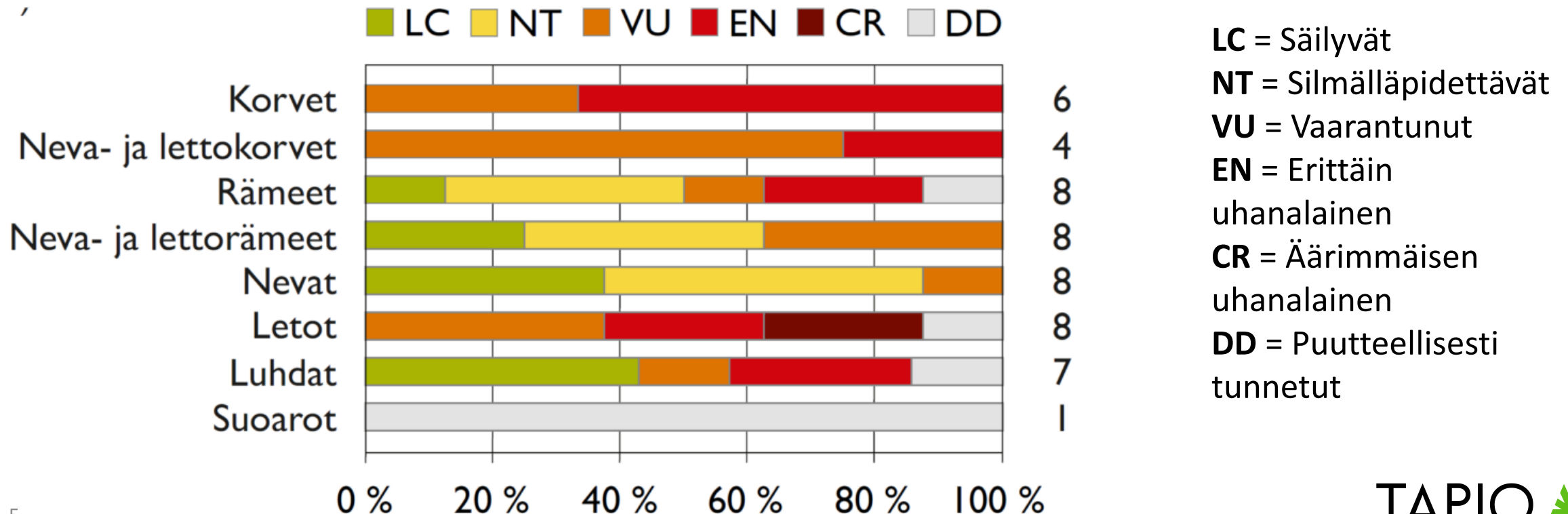
TAPIO

Vaikutukset luontoon: Luonnon monimuotoisuus

- Metsäojitukset: Vaikutus suon vesitalouteen ja kasvillisuuteen → ”kangasmetsäistyminen”
- Voimakkainta ja nopeinta muutos on ollut rehevillä soilla, joilla puuston kasvu on nopeinta, ja märillä soilla, joilla vedenpinnan lasku on suurin
- Märkiin oloihin sopeutuneet lajit heikentyvät välittömästi
- Puuston kasvaessa varjostus lisääntyy
  - avoimiin oloihin sopeutuneen lajit häviävät
  - hyötyjiä ovat kuivimpien korprien ja rämeiden lajit sekä erityisesti kivennäismaiden metsien lajisto
- Kuivatuksen ylläpito estää alkuperäisen suoluonnon monimuotoisuuden palauttamisen

Suotyyppien uhanalaisuus (LuTU 2018)

- Soiden käytön historia näkyy tämän päivän suoluonnossa
- Uudisojitukset? V. 2008-2018 arviolta yhteensä 20 000 ha (Luke, VMI12)
- **Ojittamattomat suot tärkeitä suoluonnnon monimuotoisuudelle, vesiensuojelulle ja hiilen varastoinnille – suositellaan jätettäväksi suometsänhoidon ulkopuolelle**

Vaikutukset luontoon: Luonnon monimuotoisuus

- **Suometsien hoito ja metsänkasvatus**
  - Hieskoivikot, runsas pensaskerros, vanhat puut ja lahoppuukeskittymät voivat tarjota elinympäristöjä metsälajistolle.
  - Jatkuva kasvatus suometsissä: voi hyödyttää varjossa viihtyviä lajeja ja säästää ojitettujen korpien kasvillisuutta
- **Ennallistaminen**
  - Voidaan palauttaa uhanalaista suoluontoa ja tarjota elinympäristöjä uhanalaisille lajeille
  - Mukaan voidaan liittää myös vesiluonnon monimuotoisuutta edistävää pienvesien kunnostusta.

Luonnonhoito – tarvitaan ojitetuissa suometsissä yhtä lailla kuin kivennäismailla, kasvatustavasta riippumatta

Erityiskohteiden kartoitus ja huomiointi hoito- ja kunnostustöissä. Esim. suon ja kankaan vaihtumisvyöhykkeet. Lakikohteista esim. korvet (ML 10 §)

Ennallistaminen – monimuotoisuuden tai vesiensuojelun kannalta arvokkaimmat kohteet

Vaikutukset
luontoon:
Puhtaat vedet

TAPIO

Vaikutukset luontoon: Puhtaat vedet

- Metsäojituksista aiheutuu kiintoaineiden ja ravinteiden huuhtoutumista
  - Kasvanut kuormitus näkyy alapuolisessa vesistössä useita vuosia
  - Vesiensuojelulliset haasteet ovat tyypillisesti suurempia ohutturpeisilla soilla ja ojitetuilla kankailla kuin paksuturpeisilla soilla
- Ennallistaminen
  - Voi parantaa vesistöjen tilaa
  - Ennallistettu suo voi toimia pintavalutuskentän tavoin
  - Lyhyellä aikajänteellä voi myös kasvattaa ravinnekuormitusta
  - ...mutta pitkällä aikajänteellä ennallistetulla suolla pienempi kuormitus

Riskikohteiden tunnistaminen. Erytishuomiota happamiin sulfaattimaihin ja mustaliuskealueisiin.

Jaksollinen kasvatus: ojien kunnostuksen tarveharkinta!

Jatkuva kasvatus: mahdollisuus kuormituksen hallitsemiseksi

Vesiensuojelumenetelmien käyttö (oikein mitoitettuna)

Ennallistaminen

Vaikutukset talouteen

TAPIO

Vaikutukset talouteen

- Suometsänhoidolla voidaan lisätä puuntuotosta ja puuston arvokasvua sekä metsätalouden tulosta
- Hoitotyöt ovat investointeja, jotka vähentävät kannattavuutta
  - Vesi- ja ravinnetaloudesta huolehtiminen turvemetsien ”erityiskysymyksiä”
- Huomioitava myös ympäristöhaittojen ehkäisystä aiheutuvat kustannukset

Vaikutukset talouteen

- Kuivatuksen ylläpito
  - Perusteltua metsiköissä, joissa kuivatus onnistuu taloudellisesti kannattavasti vesiensuojelu huomioiden
  - Peitteinen metsätalous: pienemmät investoinnit vs. hakkuukertymä/puun laatu
- Ennallistaminen
  - Kustannuksia suunnittelusta ja toteutuksesta (arviolta 500-1000 €/ha)
  - Taloudellista hyötyä luonnon monimuotoisuuden vahvistumisen, vesiensuojelun tai hiilensidonnan ansiosta?

Kannattavuuden arviointi

Peitteisen metsänkasvatuksen mahdollisuudet

Metsätalouden lopettaminen – ennallistaminen?

Vaikutukset
virkistyskäyttöön

TAPIO

Vaikutukset virkistyskäyttöön

- Suometsät ja marjastus & sienestys
  - Turvekankailla mustikka ja puolukka ovat runsastuneet
  - Juolukka, variksenmarja ja lakka viihtyvät puustoisillakin soilla ja voivat säilyä pitkään ojituksen jälkeen...
  - ....mutta taantuvat usein ojitusalueen kehittyessä turvekankaaksi
  - Märillä ja avoimilla soilla viihtyvä karpalo on taantunut voimakkaasti
  - Ojituksesta hyötyvät esimerkiksi monet rousku-, tatti- ja haperolajit, kun taas erikoistuneet suolajit taantuvat.
- Ennallistaminen
  - Tarjoaa mahdollisuuksia luontaisiin suomalaisiin, marjanpoimintaan ja metsästykseen
  - Esim. Lakka, karpalo ja riekko hyötyvät luonnontilaisemmasta suoympäristöstä
  - Voi myös vaikeuttaa virkistyskäyttöä, kun ennallistettu suo on erityisen vaikeakulkuinen märkyden ja runsaan kuolleen puuston takia.

Vaikutukset
ilmaston-
muutoksen
hillintään

TAPIO

Vaikutukset ilmastoon: Metsätalouden jatkaminen

Lyhyt aikaväli

- **Lyhyellä aikavälillä** suometsien hoito on ilmastonmuutoksen hillinnän kannalta hyvä vaihtoehto
  - Puuston hiilensidonnann lisääminen (kasvuoloista huolehtiminen)
  - Puuston hiilinielu on yleensä suurempi kuin turpeen hävikin khk-päästöt.
- Maaperän päästöt: Turpeen hävikkiä voidaan hillitä välttämällä liiallista kuivatusta, josta ei ole hyötyä puuston kasvulle
  - Esim. peitteinen metsänkasvatus, ojien kunnostuksen tarveharkinta

Pitkä aikaväli

- **Ohutturpeisilla ojitusalueilla ja ojitetuilla kankailla** metsätalouden jatkaminen on hyvä vaihtoehto, koska puuston hiilivarasto voi korvata turpeen hiilivaraston.
- Myös **karuilla** (<puolukkaturvekankaat) **paksuturpeisilla** kohteilla turpeen hiilivarasto voi säilyä, jos kuivatus pysyy maltillisena.
- **Paksuturpeisilla rehevillä kohteilla** kuivatuksen ylläpidon vaikutus on pitkällä aikajänteellä ilmastoaa lämmittävä
  - Metsätaloudesta luopuminen ja ennallistaminen

Vaikutukset ilmastoon: Ennallistaminen

- Ilmaston näkökulmasta ennallistaminen tarkoittaa sitä, että ojitetun suon khk-päästöt korvautuvat ennallistetun suon päästöillä
- Mitä suuremmat ojitetun suon päästöt ovat, sitä suurempaa on ennallistamisen ilmasto viilentävä vaikutus
  - Kun painotetaan hillintää, pyritään valitsemaan ennallistettaviksi erityisesti ravinteikkaita paksuturpeisia soita, joilla suuret turpeen päästöt.
  - Paksuturpeisilla karuilla soilla ennallistumaan jättäminen on usein hyvä vaihtoehto, sillä aktiivisilla ennallistamistoimilla on vaikea saada aikaan merkittäviä ilmastollisia lisähyötyjä.

Lyhyellä aikavälillä ennallistaminen yleensä lisää kasvihuonekaasupäästöjä ja lämmittää siten ilmasto.
Pitkällä aikavälillä ennallistamisen vaikutukset ilmastoon ovat suotuisat erityisesti paksuturpeisilla kohteilla.

A close-up photograph of a Yhteenveto plant branch. The branch is covered in small, green, needle-like leaves. A single leaf is yellowed and shows signs of damage. The background is a blurred forest scene with green foliage and a dark tree trunk.

Yhteenveto

TAPIO

Yhteenveto suometsien hoidon vaikutuksista

- Voidaan tarkastella luonnon (monimuotoisuuden & puhtaiden vesien), talouden, virkistyskäytön ja ilmastonmuutoksen hillinnän näkökulmasta
- Tarkastelun aikaväli merkityksellinen: välitön – lyhyt – pitkä
  - Esim. ilmastovaikutukset erilaisia lyhyellä vs. pitkällä aikavälillä
- Osa vaikutuksista tulee pitkältä menneisyydestä
  - Esim. ojitusten vaikutus suoluontoon
- Vaikutusten suuruus?
  - Riippuu paljon metsänomistajan tavoitepainotuksista ja valituista toimenpiteistä
  - Yleensä vaikutuksia on molempiin suuntiin
- Vesiensuojelun ja luonnonhoidon riittävän laadukas toteutus yhteistä kaikille näkökulmille

Kiitos!

METSÄNHOIDON
SUOSITUKSET

Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet

Suometsien hoito osana ilmastokestävää metsätaloutta

TAPIO